

Motivation & Læring: Motivationsorienteringer hos unge i Folkeskolen

8. uv. 1. semester, efterår 2024

Denise Ravn Larsen

Dela@pha.dk

Dagens plan

- 8.40 – 9.00 Tjek ind & fremmøde
- 9.00 – 9.30 Oplæg + intro til gruppeøvelse om motivation
- 9.30 – 10.30 Gruppearbejde
- 10.30 – 10.45 Pause
- 10.45 – 11.15 Matrixgrupper
- 11.15 – 11.50 Forbered Boost camp
- 11.50 Tak for i dag 😊

Dagens mål

- At I får viden om og kendskab til ældre og nyere motivationsforståelse
- At I har styr på og kender forskel på de fem motivationsorienteringer.
- At I kan anvende de fem motivationsorienteringer til at "diagnosticere" en elevs adfærd.
- At I får opbygget en didaktisk "værktøjskasse", som I kan bruge, når I som lærere vil aktivere de forskellige motivationsorienteringer hos eleverne.

Hvad er motivation?

Tidligere: "Motivation beskrives ofte som en drivkraft, der får mennesket til at handle – til at iværksætte en aktivitet og til at opretholde aktiviteten"

(Einar Skaalvik, tidl. professor i pædagogisk psykologi, Norge)

Nyere: "Motivation er ikke en forudsætning for, at de unge kan lære noget i skolen, men et resultat af det, der foregår i skolen."

(Filmkompagniet 2020)

Forskning i dag: om elevers motivation

“Elevers motivationer er et produkt af deres skoleerfaringer og oplevelser med lærerne”

(Dorte Ågård, Motivation)

Men sådan har man ikke altid set på det!

Spørgsmål I kan stille jer selv

- Hvad skaber motivation?
- Hvordan styrker jeg konkret motivationen hos mine elever?
- Hvad kan sætte mine elever i gang med at arbejde engageret i skolen?
- Hvad kan virke ødelæggende på mine elevers motivation?
- Hvordan påvirkes mine elevers motivation i mødet med skolesystemet?
- Hvilken rolle spiller jeg som lærer/person for elevernes motivation?

Vi har en tendens til udelukkende at knytte positive forestillinger til begrebet, men det skal forstås mere nuanceret end det. En elevs handlinger/aktiviteter er motiveret uanset om de er hensigtsmæssige eller uhensigtsmæssige. Så det væsentlige spørgsmål for en lærer, der vil blive klogere på en elevs ageren bliver reelt: Hvad er min elev motiveret for? Hvad driver min elev?

Ældre & nyere motivationsforståelser

<p>Behavioristisk teori (før 1960'erne) Ex. B.F. Skinner</p>	<p>Selvbestemmelsesteori (fra 1960'erne) Ex. Abraham Maslow senere Deci & Ryan</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Motivation er en fast størrelse (deterministisk) 	<ul style="list-style-type: none"> • Motivation er en dynamisk størrelse.

Ældre & nyere motivationsforståelser

Behavioristisk teori (før 1960'erne) Ex. B.F. Skinner

- Motivation er en fast størrelse (deterministisk)
- Nogle elever er motiverede andre er ikke (stabilt personlighedstræk)
- Manglende engagement tegn på manglende motivation
- Elever motiveres af ydre respons på deres adfærd (adfærdsregulering i form af straf eller belønning)

Kan ikke forklare hvorfor:

Mennesker reagerer forskelligt på samme påvirkning. Ej heller blik for at samme type læringsadfærd kan grunde i mange forskellige indre drivkræfter. Eller at en elevs motivation kan variere fra fag til fag.

Selvbestemmelsesteori (fra 1960'erne) Ex. Abraham Maslow og senere Deci & Ryan

Motivation er en dynamisk størrelse. Mennesket reagerer ikke kun som et objekt på ydre påvirkninger. Mennesket agerer som et subjekt, med indre medfødte drivkræfter/potentiale, som det udfolder i frugtbart læringsmiljø.

Interesse for:

Den menneskelige bevidsthed/hvad den er motiveret for. Hvordan eleven opfatter sig selv, sine forudsætninger Hvilke erfaringer eleven har gjort og gør sig med læring og hvilke forestillinger eleven gør sig om sin egen læring – hvilken *mening* elev skaber sig.

- Motivation hos eleven kan øges ved at øge graden af elevens *selvbestemmelse/tilhørsforhold/kompetence*.

Ydre & indre motivation (Deci og Ryan)

Ikke-motivation	Ydre motivation	Indre motivation
	<ul style="list-style-type: none"> • Bevæger sig fra "fordi jeg skal" til "fordi det giver mening". • Et dynamisk felt, som læreren kan påvirke. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lyst & interesse

Ydre & indre motivation (Deci og Ryan)

Ikke- motivation	Ydre motivation (Bevæger sig fra "fordi jeg skal" til "fordi det giver mening", dynamisk felt)	Indre motivation (lyst)
<p>En reaktion på, at man oplever sig som isoleret, uden kompetence, selvbestemmelse og tilhørsforhold.</p>	<p>Længst til venstre er man motiveret af enten ydre (straf/belønning) eller indre pres (selvbeskyttelse/selvværd)</p> <p>Gradvist kan motivationen ændres i retning af højere grader af indre styring, man er i færd med at gøre ydre mål og forventninger til sine egne.</p> <p>Mod højre i dette felt opleves skolearbejdet at være vigtigt enten har det en nytteværdi eller en bredere personlig betydning, men man har stadig brug for støtte og incitament udefra.</p>	<p>Man arbejder af lyst og med interesse uden ydre incitament.</p>

Elevers mestringsforventninger – og strategier

Elevers mestringsforventninger har betydning for:

- Hvilke mål eleven sætter sig (hvilken grad af tiltro til egne kompetencer)
- Hvilke strategier eleven vælger
- Hvordan eleven opfatter forhindringer
- Hvor udholdende eleven er, når han el. hun møder vanskeligheder

Bygger bl.a. på erfaringer af at have mestret eller ikke mestret tilsvarende opgaver tidligere. Kan styrkes ved at tilpasse niveau, tempo, tidsfrist, hjælpemidler osv.

Elevers selvopfattelse

Elevers selvopfattelse har siden 1960'erne været kilde til at forstå motivation

Føler en elev sig truet på sit selvværd, vil eleven forsøge at beskytte sig selv for at undgå at tabe ansigt og lide nederlag (forsvarsmekanismer).

- Ex. selvvalgte handicap (tillært hjælpeløshed) som kan forklare et dårligt resultat
- I stedet for at yde en indsats møder man træt op til en prøve, man udsætter stilen til aftenen før, eller man lader noget komme i vejen.

Indsats vs. evner:

-
- Vi skal yde en indsats for at tilegne os ny viden og nye færdigheder!
 - Men det er af stor betydning, hvordan vi opfatter evner!
 - Erhverver vi dem gennem indsats forventer vi, at nederlag hører med til læreprocessen og det vil ikke indvirke negativt på vores mestringsforventninger.

Derimod: Betragter vi evner som noget stabilt, vil fejltagelser reducere vores mestringsforventninger.

Indsats - et tveægget sværd!

- Har vi lave mestringsforventninger vil vi være optagede af at minimere nederlaget (yde en mindre indsats).
- Indsats kan både betyde bedre præstationer og dermed mestring og bidrage til en øget følelse af selvværd, men også opleves som en risiko.
- Stor indsats der kun fører til en svag præstation, tolkes som dårlige evner og virker derfor truende på selvværdet.

Hvorfor går det som det går? Elevers tilskrivning af årsager

Attribution: Hvorfor går det som det går? Om elevers tilskrivning af årsag

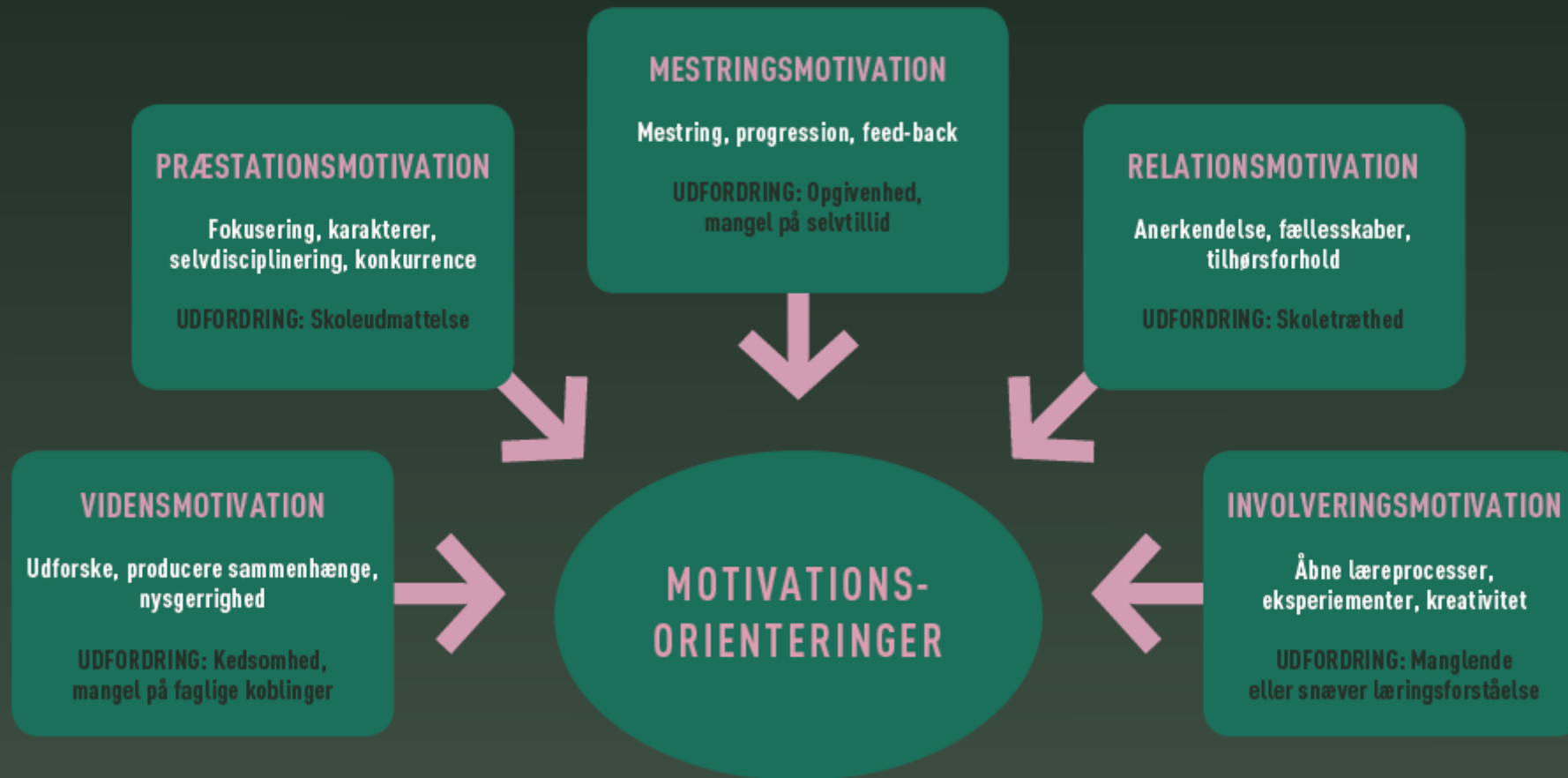
Elevers målorientering – har betydning for graden af motivation

Hvilke mål retter eleven sig mod og hvilken værdi knytter eleven til opgaven eller faget?

- Har eleven en personlig interesse i opgaven eller faget?
- Synes eleven at opgaven eller faget har særlig værdi i forhold til andre fag?
- Hvad er nytteværdien af opgaven eller faget - skal eleven bruge sin præstation til noget (ydre krav)?
- Hvad er omkostningerne? Er der ex. knyttet ubehag til opgaven eller faget?

'Folkeskolens formål' 1814 og 2019

1814	2019
<p>Ved børnenes Undervisning skal der i Almindelighed tages hensyn til at danne dem til gode og retskafne mennesker, i Overensstemmelse med den evangelisk-christelige Lære; samt til at bibringe dem de Kundskaber og Færdigheder, der er dem nødvendige for at blive nyttige Borgere i Staten.</p>	<p>§ 1 Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.</p>

Summe to og to

Hvad er din(e) motivationsorientering(er)?

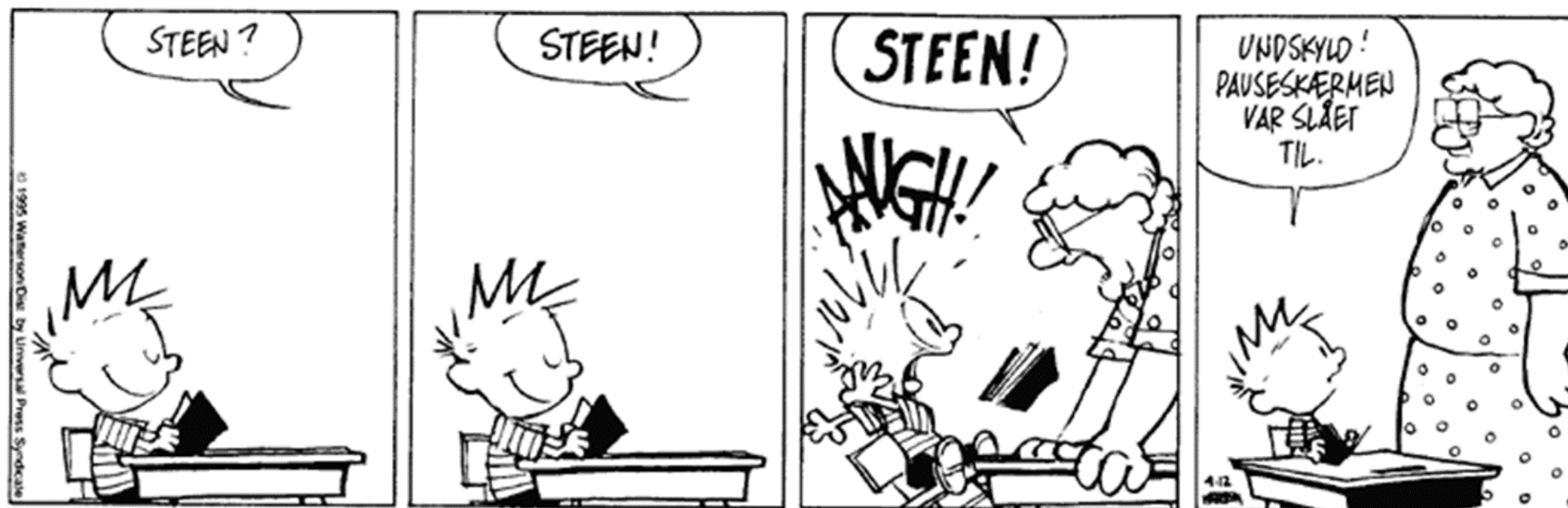
Film 1: En ny forståelse af motivation

<https://www.filmkompagniet.dk/skab-motiverende-laeringsmiljoer-i-praksis>

1. Genskab Camp BU-fagBOOSTs didaktik. Se videoen og prøv at genskabe programmet for dag 1-5 på Boost-campen.
 1. Hvem er campens målgruppe?
 2. Skriv kort, hvad de unge skal lave. Prøv at give aktiviteten en overskrift.
 3. Hold øje med eller notér dine observationer af, hvordan de unge går til/løser opgaven.
 4. Tænk over eller notér dine tanker om, hvad der er lærernes formål med denne aktivitet.
 5. Hold øje med eller notér dine observationer af de forandringer der sker i de unge i løbet af ugen.

Film 2: Det motivationsfremmende læringsmiljø i folkeskolen

1. Genskab de didaktiske principper, som læreren arbejder ud fra.
Tag noter undervejs i forhold til:
 1. Hvilke forskellige elevtyper (positioner) er der i klassen?
 2. Hvad gør læreren (godt) i forhold til hver af de fem motivationsorienteringer?
 3. Notér gerne, om han følger nogen principper, læringsforståelser eller bruger en bestemt type aktiviteter.
 4. Hvad siger eleverne om deres mulighed for at deltage i undervisningen, om deres lyst til at lære og tryghed?

Matrixgrupper

- Præsenter for hinanden, hvad og hvordan I har genskabt Camp BU-fagBOOSTs didaktik – hvordan I fordeler er op til jer selv, men alle skal til orde
- NB. Husk og skriv noter ned, hvis andre grupper har fået noget med, I ikke selv havde fanget/tænkt på

Efter begge film: Med inspirationen fra de to film, skal I udvikle jeres egen "fagboost-camp"/undervisningsgang

1. I argumenterer for hvordan I didaktisk og pædagogisk-psykologisk/relationelt vil skabe en undervisning i jeres fag i praktikken med den pågældende årgang I har, hvor I imødekommer elevernes forskellige motivationsorienteringer. Forsøg at inddrage hvordan alle 5 orienteringer imødekommes.
2. Træk på litteraturen fra undervisningen (Katznelson, Klinge, Deci & Ryan. Ågård, Tanger)
3. Upload skriftlig beskrivelse i afleveringsmappen, så alle får glæde af jeres ideer.
4. Næste undervisningsgang mandag d. 18/11 starter vi undervisningen med at alle grupper arbejder med deres fagboost-camp og derefter præsenterer for holdet.

Afrunding: Værktøjskassen til motivationsfremmende læringsmiljøer

- Find jeres noter frem fra film 1 og/eller 2 og diskutér, hvilke aktiviteter eller principper I syntes, der var særligt gode og brugbare for jer selv som fremtidige lærere.

Hvad kan læreren generelt gøre for at støtte og motivere en elev?

- Fremsætte klare mål
- Komme med tydelig og hyppig feedback
- Finde den rette balance mellem den faglige udfordring og elevens forudsætninger
- Klasseledelse

Læreren kan agere relationskompetent (om betydningen af relationen ml. lærer og elev – jf. Louise Klinge)

Har betydning i forhold til samtlige af de punkter, vi har været igennem og er altså et overbegreb i.f.t. motivation)

- Et trygt og tillidsfuldt forhold mellem lærer og elev fører til: Positiv selvopfattelse, nysgerrighed, lyst til at lære og samarbejde, positive mestringsforventninger, indre motivation osv.
- Lærerens evne til at støtte elevens læring gennem god vejledning og instruktion (klare mål, forventninger og feedback)
- Tilknytning mellem lærer og elev socialiserer gradvist eleven til lærerens/skolens værdier (internalisering). Får ex. betydning for om elev bidrager eller forstyrrer

Læreren kan understøtte et *opgave-orienteret* læringsmiljø frem for et *jeg-orienteret*

Det jeg-orienterede læringsmiljø	Det opgave-orienterede læringsmiljø
Arbejdsindsatsen er <i>ydremotiveret</i>	Arbejdsindsatsen er <i>indremotiveret</i>
Læringsmiljøet understøtter et <i>fikseret mind-set</i> .	Læringsmiljøet understøtter et <i>udviklingsorienteret mind-set</i>
Fører til overfladelæring	Fører til dybdelæring

Læreren kan understøtte et *opgave-orienteret* læringsmiljø frem for et *jeg-orienteret*

Det jeg-orienterede læringsmiljø	Det opgave-orienterede læringsmiljø
<p>Arbejdsindsatsen er <i>ydremotiveret</i>, retter sig mod performancemål: at leve op til ydre krav. Mod at være dygtig, være bedst. Man sammenligner sig med andre og vil ikke lave fejl, som er lig med at tabe ansigt. Understøtter et <i>fikseret mind-set</i>.</p> <p>Fører til overfladelæring</p> <p>Ex. læringsmiljø, hvor elever føler sig utrygge, hvor resultat vægtes højere end indsats, hvor der er konkurrence om at være bedst, hvor elever vurderes i.f.t. hinanden og hvor resultater offentliggøres.</p>	<p>Arbejdsindsatsen er <i>indremotiveret</i>, retter sig mod læringsmål: at lære noget fagligt, blive bedre til at lære. Villighed til at begå fejl på vejen mod forståelse. Understøtter et <i>udviklingsorienteret mind-set</i></p> <p>Fører til dybdelæring</p> <p>Ex. læringsmiljø, hvor undervisningen tilpasses elevernes forudsætninger, hvor de vurderes individuelt, hvor der ikke er konkurrence, hvor der er medbestemmelse og trygt og inkluderende at være. Hvor indsats værdsættes.</p>

Anvendt litteratur

- Ågård, Dorthe (2016): "Motivation", Frydenlund
- Filmkompagniet (2020): "Motiverende læringsmiljøer i praksis". <http://www.filmkompagniet.dk/#/skab-motiverende-laeringsmiljoer-i-praksis>
- Pless, M., Katznelson N. , Hjort-Madsen, P. og W. Nielsen, A. (2015) Unges motivation i udskolingen. Et bidrag til teori og praksis om unges lyst til læring i og udenfor skolen. Aalborg Universitetsforlag.
- Skaalvik, M. Einar (2007): "Selvopfattelse og motivation – om betydningen af selvopfattelse i teorier om motivation", tidsskriftet KvaN78/2007
- Klinge, Louise (2017): "Lærers relationskompetence – Kendetegn, Betingelser, Perspektiver, Dafolo.